

ПОСТХУМНИ РУКОПИСИ

Не постоји писац који не ради за потомство. Њему посвећују свој живот, брижљиво планирају по чему ће бити запамћени, шта ће се о њима писати. Проблем настаје када се време не покораваше пишевим захтевима. Тада стварност упада у њихов дом, а наследници, носиоци ауторских права, доносе другачије одлуке од оних које је аутор осмислио за живота. Такав је случај са Габријелом Гарсијом Маркесом, Кортасаром и Селинцером. Иза њих су остали необјављени рукописи који ће ускоро да се појаве вољом наследника. Током 2024, поводом десетогодишњице смрти планирано је објављивање Маркесовог романа *Видимо се у августу* (*En agosto nos vemos*), из рукописа који се чувају на Универзитету у Остину. Према одлуци ауторових синова, излазак необјављеног романа је „плод последњег покушаја Гарсије Маркеса да настави да ствара упркос свему. Пошто смо га поново прочитали скоро деценију након његове смрти, открили смо да текст садржи довољно вредности као и било која од најистакнутијих Габових књига”.

Појављују се и опречна мишљења. На једној телеконференцији која је одржана у оквиру фестивала Космополис у Барселони, Салман Ружди је – мислећи на Гарсију Маркеса – изјавио да је објављивање таквих рукописа грешка. „Писац није желео да то буде објављено. Написао га је док је боловао од деменције и бојим се шта ће бити када стигне у књижаре”. Ружди је прилику искористио да упозори како на Универзитету у Остину и сâм има неколико „неподношљивих рукописа” које не жели да шири.

Скоро у исто време када је Ружди то обзнанио, појавила се вест о необјављеним Кортасаровим приповеткама које нису ушле у збирку *Историја хроноиџа*. Текстови су били скривени седамдесет година на дну некаталогизоване кутије у приватној библиотеци у Монтевидеу и зна се да је анонимни купац могао да их објави тек по добијању права од заступника породице. Питање је,

међутим, зашто би те приповетке излазиле на светло дана кад већ сам писац није желео да их уврсти у збирку.

Преко хиљаду страница необјављених рукописа налази се и у заоставштини Џ. Д. Селинцера. Наставио је да пише иако се добровољно повукао у егзил после успеха *Ловца у жици*. Његов син, Мет Селинцер, недавно је најавио да „врло озбиљно ради на томе да представи комплетно дело свог оца и што пре га објави”. Он то схвата као лични императив: „Као син и заступник његовог легата, осећам обавезу да све објавим онако како је желео”.

БУКЕРОВА НАГРАДА ЗА 2023.

Ирски књижевник Патрик Линч (1977) добитник је овогодишњег Букера за свој пети роман *Пророкова њесма (Prophet Song)*. Радња романа се дешава у имагинарној Ирској која тоне у тоталитаризам и тиранију. На вратима главне јунакиње Ајлиш, професорке микробиологије, појављује се тајна полиција са налогом за хапшење њеног супруга. Он убрзо нестаје, попут стотине цивила и политичких неистомишљеника, док Ајлиш остаје са децом и остарелим оцем у земљи у којој се распламсава грађански рат.

Одлука о награди није била једногласна и донета је, према изјави једног члана жирија, после шесточасовне расправе. Вест о награди саопштена је неколико дана после насилних протеста који су избили у центру Даблина због напада ножем на троје деце. Иако запањен догађајем, лауреат је изјавио како је то још једна потврда да „таква врста енергије увек кључа испод површине”. Главни подстицај за роман је био грађански рат у Сирији, али је аутор њиме желео да прикаже имплозију једног друштва и равнодушност „западних демократија” према катастрофама, те да помогне читаоцима да „урањањем у књигу те проблеме осете као своје”.

НАГРАДА СЕРВАНТЕС ЗА 2023.

Признање Сервантес, најпрестижнија награда за књижевност на шпанском језику у вредности од 125.000 евра, ове године је додељена шпанском књижевнику Луису Матеу Дијезу (1942). Жири је истакао Матеа Дијеза као „једног од највећих приповедача шпанског

језика, наследника духа Сервантеса, писца суоченог са свим недаћама, творца имагинарних светова и територија”. Жири је такође приметио да Матео Дијез пише „јединствену прозу која импресионира својим сталним и новим изазовима”, те да аутор има „захтеван, врло оригиналан стил којим доминира експресионистички, пародијски или оптимистични хумор као најбоље средство за релативизацију онога што се дешава, што подразумева јасну и двосмислену перспективу која омогућава процену сложености људског стања.”

Луис Матео Дијез је дипломирао правне науке, а на књижевну сцену је ступио поезијом, шездесетих година. После две песничке збирке прешао је на прозу која би се могла окарактерисати као дистопијска фантастика и до сада је објавио преко четрдесет књига романа, приповедака и есеја. У једном тексту аутор себе одређује као писца „иреалисту” и верује да роман може остати изван актуелности, али не и изван осећаја за оно што се дешава. То је разлог због ког се посветио стварању имагинарних простора у својој прози, ониричних и бајковитих места, градова у сенци као што је митска Селама, симболична и метафоричка територија коју је створио да би приказао изумирање сеоског света.

Члан је Шпанске краљевске академије и двоструки добитник Националне награде за приповедање (1986. и 1999). До сада није превођен на српски језик.

Приредио
Предраг ШАПОЊА